

Charlie Will: 'Zelf bepalen of u risico wilt lopen met kans beloond te worden'

Amerikaanse grootheden

ALH Genetics van Adolf Langhout vierde 25 jaar fokkerijactiviteiten met een jubileumveiling en -forum. Drie grote Amerikaanse fokkerijnamen zorgden voor een goed gevulde tent. Genomic selection werd al snel het centrale onderwerp van de forumdiscussie.

tekst **Florus Pellikaan**

Charlie Will:

'Maximaal helft van de dochters uit et voor betrouwbare fokwaarde'

Frank Regan:

'Goede combinaties zijn ook met hulp van genomics te maken'

Darin Meyer:

'De selectiedruk is dat alle dieren op dezelfde manier worden gehouden'

broers meer dan 100 punten GTPI, dan kozen we in 82 procent van de gevallen goed.' Met die conclusie zette Will zijn toehoorders aan het denken. 'We moeten realistische verwachtingen hebben over wat genomic selection brengt en wat niet. De betrouwbaarheid van genoomfokwaarden is 65 tot 75 procent, dus er is nog een kans dat ze veranderen. Genomics is net als een navigatiesysteem, het helpt ons op weg, maar is niet foutloos', stelde Will. 'Een ki kan het zich veroorloven om wat grotere risico's te nemen. U moet zelf inventariseren of u ook risico wilt lopen met de kans beloond te worden of dat u liever voor betrouwbaarheid gaat.'

2500 embryo's per jaar

Op Regancrest worden momenteel zo'n 750 koeien gemolken en een uitgebreid et-programma zorgt jaarlijks voor zo'n 800 embryo's. Alle kalveren die op Regancrest worden geboren, test Regan op genomics. 'We gebruiken de genoomuitslagen niet alleen voor het bepalen van het absolute totaalniveau van een dier, maar ook om aan de hand van het lineaire profiel individuele kenmerken van dieren te verbeteren. Ik denk namelijk dat je goede combinaties ook met hulp van genomics kunt maken.' Op het 1200 koeien tellende De-Su Holsteins heeft de genoomtechniek de fokkerijactiviteiten in een stroomversnelling gebracht. 'Ons doel in de fokkerij is altijd geweest om een koe te fokken die op een grootschalig melkveebedrijf voor meer winst kan zorgen. En dat blijkt nu dus goed aan te sluiten bij de huidige fokkerijwensen. Alle dieren worden bij ons op dezelfde

Het leek half juni net een rondtrekkend circus. Een grote groep Nederlandse en buitenlandse fokkerijliefhebbers bezocht eerst de Duitse nationale show en de dagen erna de jubileumactiviteiten van ALH Genetics. Het was zeker met het oog op buitenlanders een slim uitgedachte combinatie van Adolf Langhout, die 25 jaar van fokkerijactiviteiten vierde met een veiling en een symposium. Hij was dankzij zijn netwerk erin geslaagd om voor het symposium drie Amerikaanse fokkerijgrootheden naar het Friese Damwoude te halen. Alle drie de sprekers hadden al groot-

se fokkerijprestaties geleverd. Zo kocht Charlie Will, manager van het fokprogramma van Select Sires, de stieren Chief Mark, Blackstar, O Man, Atwood en Observer. Frank Regan heeft met Regancrest Holsteins al 260 excellente koeien en stieren gefokt. En het De-Su-prefix van Darin Meyer duikt op dit moment veelvuldig in de genoomlijst op. In de Amerikaanse top 50 met genoomgeteste stieren is maar liefst 22 procent afkomstig van het De-Su-bedrijf.

Zoals navigatiesysteem

Het symposium was dan ook nog maar enkele minuten oud of de term genomic se-

lection viel voor de eerste keer en werd vervolgens het centrale onderwerp van de avond.

'In de bijna 40 jaar dat ik foktechnisch medewerker ben, gaan juist de laatste jaren de veranderingen onder invloed van genomic selection het snelst', stelde Charlie Will. 'Het helpt ons als ki-organisaties in de eerste plaats om uit een groep volle broers of zussen met vroeger allemaal dezelfde verwachtingswaarden nu de beste te vinden. Uit onderzoek blijkt dat we gemiddeld in 69 procent van de gevallen tussen volle broers goed hebben gekozen. Was het verschil tussen twee

de manier gehouden, dus gewoon in het koppel. Dat is de selectiedruk waarin koeien zich moeten bewijzen.'

Meyer gebruikt genomic selection als een soort net om de beste dieren te selecteren. Deze groep pinken en slechts enkele koeien benut hij vervolgens in een intensief et-programma dat jaarlijks resulteert in 2500 embryo's.

Blijven testen

Een gevolg hiervan is een razendsnel generatie-interval, weet ook Charlie Will. 'Vroeger werd de eerste zoon van een stier op z'n vroegst na vijf jaar ingezet. Tegenwoordig duurt het van vader tot kleinzoon nog drie jaar.'

Een voorbeeld hiervan is de door De-Su gefokte Observer en zijn zonen, waarop een luisteraar vroeg of het geen effect op de indexen heeft dat dergelijke hoge genoomstieren alleen op de beste koeien worden gebruikt. 'Wat betreft Observer, die is eerst ook door het gewone testprogramma gelopen, maar dit kan in de toekomst zeker een punt van zorg worden. Voor een betrouwbare fokwaarde mag van een stier eigenlijk maximaal 50 procent van de dochters uit embryo-transplantatie komen. Bij hoge genoomstieren is dat op termijn misschien niet altijd meer zo als stieren veel voor fokkerij-activiteiten zijn benut. In de toekomst is het daarom een van de grootste uitdagingen dat landen stieren blijven testen voor een betrouwbare referentie.'

Vanuit het publiek kwam, vooruitlopend op de veiling, ook de vraag of de fokkers ondanks hun succesvolle veestapel, dieren blijven aankopen. Regan: 'Tot ik niet meer leef blijf ik op zoek naar de beste dieren. Dat is altijd onderdeel van ons succes geweest. Zie ik dus wat goeds om me heen, dan koop ik het.'

In een van de komende nummers volgt een uitgebreid interview met Darin Meyer.

Johanneke Lienburg, burgemeester Littensera-deel:

'Er is in de gemeenteraad heel wat te doen geweest over de bouw van de ligboxenstal van de grootste boer in de gemeente, Piet de Jong. Het werd wel heel groot, hoe zou het lijken? En hoe staat het met het welzijn van de koeien in zo'n melkfabriek? De stal is er gekomen en we zijn wezen kijken. Wat een ruimte voor de koeien, een eigen kraamkamer, zachte bedden om het grote koeienlijf op neer te vlijen en in de zomer de mogelijkheid om een frisse neus te halen. Nee, over de koeien heb ik geen zorg.' (Os)

Bert Philipsen, specialist voedergewassen Wageningen:

'Net zoals je een kind leert zijn bord leeg te eten, kun je jongvee leren een perceel goed af te grazen.' (NO)

Max van Tilburg, biologisch melkveehouder te Hornhuizen:

'Een koppel grazende koeien, dat is toch een lust voor het oog? Ze bouwen tegenwoordig ook hele mooie stallen hoor, maar ik zie dit toch liever. Een koe heeft recht op graasgedrag.' (DvN)

Hillebrand van Herwijnen, melkveehouder te Hedel:

'Jammer dat er na Kian geen stieren met een scheutje mrijbloed meer worden ingezet. De sterke punten van dit ras, benen, klauwen, goede gang en kracht en sterkte, kunnen de meeste veestapels goed gebruiken. Volgens mij een gemiste kans.' (NO)

Bert Luttkhedde, melkveehouder te Ambt Delden:

'De fokkerij is tegenwoordig vooral nog getallenwerk. Alle ki's willen geld verdienen en dat doe je als je de hoogste stier hebt. Zo werkt het nou eenmaal.' (Mm)

Freek Spithoven senior, melkveehouder te Werkhoven:

'Ik houd van harde en jeugdige vaarzen die zich ontwikkelen tot echte melkkoeien. Als vaarzen te vet en te rijp zijn, dan worden ze vaak niet oud.' (Bo)

Jan Krooneman, melkveehouder te Nunspeet:

'Voor het aankoopbedrag van vaarzen min de opbrengst van het gemiddelde Belgisch-witblauwkalf kan ik nooit zelf goedkoper eigen jongvee opfokken.' (Bo)

Koos Flinkert, melkveehouder te Meppel:

'Ik heb respect voor collega's die biologisch werken of er iets bij doen, maar ons gevoel ligt bij de melkproductie. En zonder arrogant te zijn: daar zijn we redelijk goed in.' (DvN)

Robert van Ballegooijen, directeur A-ware:

'Nog niet zo lang geleden riepen veel partijen dat ze last hadden van een melkoverschot. Dat bracht veel negativiteit in de sector. Nu is iedereen op zoek naar melk en dat zorgt voor een opwaartse druk van de prijzen. Melk is weer cool!' (Bb)

Bennie Duiven, melkveehouder te Vledder:

'Een vetgehalte van 5,33 en een eiwitgehalte van 4,03 procent is niet voor elk bedrijf weggelegd, want hoge gehalten in de melk

krijg je niet zomaar. Je hebt daarvoor wel koeien met een juiste genetische aanleg voor melkeiwit nodig en dat duurt jaren. Wij fokken al meer dan 25 jaar op een hoog eiwitgehalte en dat werpt langzaam zijn vruchten af.' (Vt)

Elsbeth Stassen, hoogleraar Dier en Samenleving Wageningen:

'Een boer zegt: in mijn nieuwe stal is het voor een koe beduidend beter toeven dan in de oude. Ze ligt op een waterbed in een ruime ligbox in een veel beter geventileerde omgeving. En omdat ze zich nu zo goed voelt, produceert ze meer melk. Maar het is de vraag of dit verhaal landt bij de burger.' (LC)

Herman Hulshof, leerlooier te Lichtenvoorde:

'Onze huiden zijn afkomstig van Nederlandse en Duitse stieren en kalveren, de beste van de wereld. Die hebben weinig te lijden gehad, geen insecten die zich in de huid hebben geboord, geen schurft, niks. Het leer is zacht, gaaf en fijnnerig, zo mooi als kalfsleer.' (dV)

Sietze Henk Haytema, melkveehouder te Koudum:

'Bij het contracteren van stiermoeders ervaar ik dat in de huidige topfokkerij aan de aanleg voor fitnesskenmerken hoge eisen worden gesteld.' (Hp)

Dirk Strijker, hoogleraar Plattelandsontwikkeling Groningen:

'Kijk eens naar het melklokaal op een melkveebedrijf. Je treft er geen enkele viezigheid meer aan, het is er klinisch schoon. Als je dat vergelijkt met de bussemelk van vroeger.' (LC)

Bronnen: Op 'e skille (Os), Nieuwe Oogst (NO), Dagblad van het Noorden (DvN), Melkveemagazine (Mm), Boerderij (Bo), Boerenbusiness (Bb), Voertaal (Vt), Leeuwarder Courant (LC), de Volkskrant (dV), HI plus! (Hp)